

SIMON MAWER

PÁD

☰ KNIHA ZLIN

FLEET

Simon Mawer

Pád

SIMON MAWER

PÁD

This edition published by arrangement with Little, Brown, and Company, New York, New York, USA. All rights reserved.

Copyright © 2003 by Simon Mawer
Translation © Filip Hanzlík, 2013

ISBN 978-80-7473-114-3

ISBN 978-80-7473-117-4 (PDF)

Věnováno Gilly

Na velšský Snowdon bylo počasí překvapivě dobré. Z deště nebylo celý den nic a lehký, ale vytrvalý vítr udržoval zdejší horské stěny suché. Vlhko tedy nemohlo být příčinou toho, co se stalo. Skrze nesouvislou vrstvu mraků dokonce občas pronikly sluneční paprsky a prosvítily horské údolí, ale na zvrásněnou stěnu horského masivu a jeho bahnité úbočí přímo nedopadaly. Tohle je zkrátka severní stěna.

Někdo zakřičel: „Hej, podívejte se, támhle!“ Byl to jeden ze skupinky turistů. Horolezce by ten pohled nechal klidným. Ozvaly se další vzrušené hlasy, jeden ze skupinky se zastavil a ukazoval směrem k vrcholku East Buttress. „No podívejte se na něj!“

Na skalní stěně bylo vidět osamocenou postavu šplhající vzhůru. Byla ve výšce zhruba sedmi metrů nad zemí. Člověk, který vykřikl, sledoval postavu na skále už nějakou dobu, ale zpočátku nebylo zřejmé, jestli je na skalní stěně skutečně sama. Jasně se to ukázalo právě až ve chvíli, kdy dosáhla sedmimetrové výšky a ocitla se na strmé hlavní stěně East Buttress. Hlavní stěna je tvořena masou hladkého, místy jemně zvlněného ryolitu, je to kovově vyhlížející lesklý štít, který na laika působí jako nezdolatelný.

„Koukejte na něj, je snad blázen nebo co?“

„Neleze náhodou po Velké stěně?“

„Žádné lano, nic, je tam úplně bez jištění. To vypadá na *sólový* výstup.“

Osamělý horolezec na Velké stěně se velice klidně pohyboval podél mělké rýhy, která naznačovala dráhu výstupu. Snadno přecházel, nohama při tom mrštně obepínal skálu a jeho tělo připomínalo hrot velkého pružného šípku. Bylo vidět, jak rukama ohmatává a zkušeně využívá skalní výčnělky nad hlavou, mohli jste si představit jeho prsty dotýkající se chladné horniny a nacházející prasklinky a výstupky nezbytné pro zdolání cesty jako je tato. Ne víc, než pouhé nerovnosti. Horolezci starší generace jim říkali *zvrásnění*. Prakticky všichni měli tehdy klasické vzdělání. Ne jako ti dnešní. „Vlnka“, řekl by dnešní horolezec, víc by nedodal.

„Vypadá to, že ví, co dělá,“ zhodnotil to jeden z turistů pro ostatní ve skupince.

„Nemá helmu,“ poznamenal někdo jiný. Celá skupina teď setrvala na místě a pozorovala tu horolezeckou etudu, někteří z nich vestoje, jiní seděli na kamenech – tráva byla pořád dost vlhká – s hlavami zvrácenými vzhůru.

Horolezec se mezitím posouval stále výš. V jeho pohybech bylo něco z kočičí elegance a mrštnosti, viditelná lehkost, a zároveň vyvolával dojem, že jakkoli se nacházel na zcela neuvěřitelném místě, pod sebou jen prázdnotu otevřeného prostoru a nad sebou nic než hladkou skalní stěnu, vyzařovala z něj jistota a zkušenost. Téměř se vznášel, jemně lnoucí k ponuré horské stěně a natahoval se k sotva znatelnému žebrování, stoupal vzhůru k dalšímu opěrnému bodu široce rozkročený a s maximálně nataženou pravou rukou. Po paměti směřoval k horolezecké skobě, která v těch místech čněla posledních sedmatřicet let, k jednomu z oněch pozůstatků horolezecké archeologie, na který občas při lezení natrefíte: ke hřebu zaraženému do skály při slaňování jednoho vlhkého a větrného dne na jaře roku 1962. Hřeb byl zčásti zrezlý, ale také ohlazený

množstvím (ne zas tak velkým) rukou, které se za něj vděčně zachytily v průběhu let. Bude tam ještě hodně dlouho, i když ne navždycky. I hora sama se jednou promění v hromadu sutí.

„Podívejte!“ Skupinka turistů vydala téměř jednotný zajímavý vzdech, když osamělý horolezec stoupající vzhůru provedl několik souvislých elegantních pohybů, zachytil se hřebu a na chvíli se zastavil.

„Co by se stalo, kdyby uklouzl?“ zeptala se mladá dívka.

Odpověděl jí mužský hlas: „Tak je po něm.“ Tohle konstatování rozezvučelo ostatní temným povzdechem. Sledovali celou věc jako představení někde v divadle, jako zábavu; a náhle jim byla prezentována jako záležitost života a smrti.

„Kdo to vůbec *je*?“ zeptal se někdo z nich. Všichni cítili, že ten osamělý neznámý horolezec, ta postava z masa a kostí, s krví v žilách a mozkiem v hlavě musí být opravdu *někdo*.

„Nejspíš pitomec nebo frajírek.“

Postava se krátce zastavila – odpočívala? Je vůbec možné odpočívat na takhle příkré a nehostinné stěně? – Po chvíli se muž na skále dal opět do pohybu. Zbylá část stěny se nad ním tyčila až k místu, které v podobě úzké příčné terasy představovalo jakési bezpečí. Byl na ní vidět maličký trs trávy připomínající jemný zelený knírek narušující šedivou monotónnost okolí. To místo bylo ještě docela vysoko nad ním, ale přesto se zdálo, že jakmile ho dosáhne, bude v bezpečí. Jeho tělo se kymácelo a stoupalo vzhůru, jeho nohy se dotýkaly skály s jistotou tanečníka kroužícího po parketu. Šlo rozpoznat, že má blond vlasy, o moc víc z něj vidět nebylo. Anonymní akrobat na jedné z velšských skalních stěn, někdy krátce po poledni jednoho větrného, jasného dne. *Kdo to je?*

A pak spadl.

Později se přihlížející skupinka dohadovala o tom, zda výkřik, který se v tu chvíli ozval, pocházel od něj. Někdo každopádně vykřikl. Mohl to být někdo z turistů; stejně tak to mohl být jeden z dvojice horolezců lezoucích na White Slab, kteří měli na postavu horolezce přímý výhled zprava z nedalekého opěrného výstupku. Nezazněla žádná srozumitelná slova – pouze výkřik překvapení.

Spadl a na jeho pádu bylo něco temného a nevyhnutelného. Poté, co stoupal vzhůru s elegancí a energií, nastala banální demonstrace zemské přitažlivosti a hmotnosti padajícího tělesa. Náhlé prudké zrychlení. Téměř deset metrů za vteřinu a každou vteřinu rychleji. Padal asi tři vteřiny. A pak narazil na vystouplý svah na úpatí skalní stěny, pootočil se a znehybněl.

Lidé byli vmžiku na nohou a utíkali k němu, vráželi do sebe, klouzali po vlhkých travnatých hrbolech. Dva horolezci na jiné části skalního masivu začali připravovat okamžité slanění. Jedna z dívek ve skupině turistů se rozplakala. Ačkoli všichni spěchali, nikdo z nich ve skutečnosti nechtěl dorazit na místo tragédie jako první. Samozřejmě že ne. Ale když se k němu nakonec dostali, zcela nečekaně zjistili, že ještě žije, je v bezvědomí, ale naživu. Překvapilo je, že to není nějaký rozevlátý mladík, ten typ, který nemá žádný respekt k tradicím onoho místa, ten typ, který si ani na chvíli nepřipustí jakékoli nebezpečí plynoucí ze sólového výstupu tak obtížné cesty, jako je Velká stěna – byl to muž ve středních letech. Štíhlý, pevný, pleť ošlehaná rozmary počasí (příšerně odřený a s čelistí výrazně vykloubenou k jedné straně), věkem tak mezi čtyřicítkou a padesátkou. Krvácel z úst a z ucha. Jeho končetiny ho neuspořádaně lemovaly tak, že připomínal hadrovou panenku náhodně vyhozenou z okna na trávník před domem.

Jeden z nich k němu přiklekl a pokusil se nahmatat pulz na polámaném krku. Jiný hovořil mobilem s policií. Ostatní jen bezmocně stáli kolem. Na krátký okamžik se v místě doteku prstů onoho zoufalého zachránce objevil mělký tep, ale po chvíli se vytratil. Zemřel na místě dopadu pod pohledy okolostojících.

1

Zrovna jsem se vracel autem domů, když jsem tu zprávu slyšel v rádiu. Byl jsem právě v příšerném dálničním provozu nedaleko od krkolomného křížení nesčetných nájezdů, křižovatek a výjezdů na okruh okolo Birminghamu: provazce světel táhnoucí se daleko k horizontu v začínajícím soumraku, nekonečné prstence předměstských čtvrtí, přívěsky náhrdelníku v podobě továren a skladů. Je v tom jakási neúmyslná dekorativnost; zvláštní druh krásy bez jakékoli estetické výplně. Tím vším se pomalu sunuly kolony aut směrem na Liverpool, Manchester a dál na Londýn a jihovýchod.

Měl jsem zapnuté rádio a informace o pádu byla dostatečně významná, aby se dostala do hlavních zpráv dne, ve kterém ostatní události nebyly ničím výjimečné, nějaké dvě tři vraždy, několik znásilnění, mírová jednání ve slepé uličce, volby s nejednoznačným výsledkem, zkrátka každodenní dávka ničemnosti a mizérie. *Známy horolezec zemřel po tragickém pádu*, sděloval neosobní a nevzrušený hlas z rádia a já v tu chvíli přesně věděl, o koho jde, ani jsem nepotřeboval slyšet jméno. Bylo to zvláštní. Bylo mi jasné, že se mluví o něm.

Jim Matthewson, který žil v severním Walesu a zasvětil celý svůj život zdolávání těch nejvyšších a nejnáročnějších horských vrcholů světa, dnes zemřel po pádu z místní skalní stěny, na které začínal svoji horolezeckou dráhu před více než třiceti lety...

Zpomalil jsem a zařadil se do pruhu za kamión s přívěsem. LÍBÍ SE TI, JAK ŘÍDÍM? ptal se nápis na zadní stěně přívěsu; bylo tam i telefonní číslo, asi abych měl kam zavolat, kdyby se mi to nelíbilo. Následující sjezd vedl na dálnici A5 a do severního Walesu a já nechal auto lehce zabočit doleva směrem na výpadovku. Hlasatel rozhlasových zpráv teď mluvil o vrtulnících, mnohočetných zlomeninách a o smrti muže krátce po příjezdu záchranářů. Vlastně jsem se ani nerozhodoval, tedy určitě jsem neučinil žádné vědomé rozhodnutí, kam se vydat, bylo to něco podobného jako kdysi s horolezectvím – pohyb je vším, pohyb jako druh myšlenky, tělo a duše splývají, mysl při tom zpravidla nemívá převahu, přičemž tělo je nabuzené a připravené vydat ze sebe maximum. V mé dnešní každodennosti se naopak projevovalo oddělení mysli od těla: ale ve dnech krátce po Jimově smrti se to na čas vrátilo do starých kolejí.

Když jsem telefonoval domů, hlasatel informoval o poškozeném ropovodu v západní Africe. Místní vesničané provedli sabotážní akci, aby se tak dostali k vytékající ropě. Telefon vyzváněl v hale našeho domu, zatímco západoafričtí domorodci vykřikovali do světa cosi o vládě prolezlé korupcí a o vysokých částkách, které jsou nuceni platit za něco, co si jen tak protéká kovovou rourou hned za humny jejich vesnice. Něco na tom postojí možná je.

Tak trochu jsem doufal, že telefon zvedne jedna z mých dcer, nicméně ve sluchátku se samozřejmě ozval hlas mé manželky Evy: „Haló?“

„To jsem já.“

„Kde *proboha* jsi?“ Ten přehnaný důraz nebylo možné přeslechnout.

„Slyšela jsi zprávy?“

„Jaké zprávy?“

„V rádiu. O Jamiem. Je mrtvý.“

Následovalo výmluvné ticho. Jak může být ticho na druhém konci telefonní linky tak výmluvné? Prostě může. „Jak se to stalo?“

„Netuším. Spadl, to je všechno, co k tomu zatím řekli. Poslyš, jsem teď někde u Wolverhamptonu. A jedu tam.“

„Jedeš kam?“

„Do Walesu.“

„Do *Walesu*?“ Výraz nevěřícínosti. „A kde tam jako budeš? Sakra uvědom si, že Allie musí jít dnes večer na zkoušku sboru. Spoléhala, že ji tam odvezeš. A kromě toho nemáš ani žádné náhradní oblečení, nic.“

„To nejspíš nebude problém. Předpokládám, že pře-spím ve Středisku.“

Další mlčení. „Proč to děláš?“

„Byl to můj kamarád. Pane na nebi, Evo, víš přece dobře, že to byl můj *nejlepší* kamarád.“ Znělo to směšně, jako kdyby to říkalo nějaké dítě. *Nejlepší kamarád. Naše staré kamrááády nehodíííme do smetí...* Většinou to takhle vnímají holky. Klukům to přijde trochu trapné, ne?

„No, a teď je po smrti. Neviděls ho léta. Nestačila by kondolence, telefonát nebo tak něco? Nemusíš přece hned přispěchat na pomoc jako skautík, prokristapána. Navíc tady už není koho zachraňovat.“

„Je tady přece Ruth.“

„To vím, že je tady Ruth. A ji hodláš zachraňovat jak...?“

Následovala jedna z těch typických nepříjemných pauz, o to tíživější, že se tu střetávaly pouze naše hlasy zbavené výrazu obličeje a veškerých gest. Mluvili jsme jeden přes druhého: „Robe.“

„Evo.“

„Pokračuj. Co jsi chtěl říct?“

„Ne ne, mluv ty.“

„Kdy...“

„Ano?“

„Kdy se vrátíš?“

Její otázka rozhovor zklidnila. „Za den, za dva,“ řekl jsem nakonec. „Jen chci vyřídit pár věcí. Navštívit Caroline. A tak. Evo...“

„Co?“

„Dej za mě holčičkám pusu. Řekni Allie, že mě to s tím sborem mrzí. Příští týden to napravím.“

„To má být slib?“

Nebylo snadné odhadnout význam tónu, kterým to řekla. Podobně obtížné to nejspíš bylo i s tím, co a jak jsem říkal já.

„Poslyš, parkuju na zákazu stání, měl bych už jet. Zavolám ti později. Pozdravuj holčičky. Líbám tě.“

„Jasně,“ řekla, ale moc přesvědčivě to neznělo.

Birmingham je něco jako hraniční oblast. Když se na to místo díváte zběžně, neřekli byste to, ale pravda je, že jakmile z toho města vyjedete, náhle a zcela zřetelně pocítíte, že jste mimo to všudypřítomné sevření Londýna, toho přerostlého města, té sobecké megapole, která do sebe hodlá vtáhnout všechno a všechny, která si nárokuje téměř celou jižní Anglii jen pro sebe a chamtivým zrakem pošilhává i po jejím zbytku. Ale jakmile minete světla Birminghamu, vybaví se vám prastará bitevní pole, na kterých tekla krev, a také úzký pás dálnice A5 vedoucí do Walesu. Londýn se najednou zdá nesmírně daleko. Jel jsem pořád dál houstnoucím soumrakem podél známých míst a názvů: Telford, Shrewsbury. Na horizontu se rýsovaly temné siluety horských vrcholů. Jedna ze směrovek ukazovala turistům cestu k Offa's Dyke, desítky kilometrů dlouhému zbytku linie opevnění pocházejícímu z osmého století. U Oswestry zaznamenáte první změnu v rázu krajiny i jazyka, místní jména jako CHIRK a NEWBRIDGE

postupně střídají města s krkolomnějšími názvy PENTRE a CEFN-MAWR, silnice se prudce stáčí západním směrem a klesá si cestu úzkou horskou roklí, a pak uvidíte směrovku na Llangollen, což je pro mnohé maximum toho, co kdy uvidí z té stísněné, hornaté, tajemné země, kterou je Wales. Stěny rokle jako by se přibližovaly k autu. Světlomety rozčesávaly hustou velšskou tmou a odhalovaly keltské názvy – CERRIG-Y-DRUIDON, PENTREFOELAS, CAPEL GARMON. Změna prostředí byla patrná, jakmile jsem stáhl okénko a do auta začal proudit vzduch prosycený výraznou vůní tajícího sněhu a nepřátelským chladem hor, který se hlásil s každým nádechem.

Čím víc jsem se blížil k cíli své neplánované cesty, tím neodbytněji se mi všechno začalo v hlavě vracet zpátky: zneklidňující spletenec vzpomínek a zapomnění. Eva a děti byly najednou tak vzdálené, jako kdyby žily v jiné zemi, v bezpečném, jednoduchém světě, kde nic není ponecháno náhodě a ve kterém nikdo neriskuje. Ale tohle tady bylo jiné: strašidelná krajina poznamenaná přízraky minulosti. Předě mnou se rýsovala povědomá silueta té nejznámější ze všech hor ve Snowdonu – Yr Wyddfa. Nad hlavou hvězdnaté nebe, výrazně viditelné souhvězdí Orionu, planeta – myslím, že to byl Jupiter – zirájící na měsíčním svitem ozářenou Zemi jako zlověstné vesmírné oko. Dokonce se mi vybavila jedna pasáž z horolezeckého průvodce: *vrchol Dinas Mot: začněte s výstupem napravo od Gandalfa, velmi obtížný výstup*. Vzpomněl jsem si na Jamieho, jak se ladně pohyboval vzhůru po neviditelných výstupcích, zatímco já se hluboko pod ním potil na druhém konci lana. Ten pot jsem ještě teď, po nějakých třiceti letech, ve vzpomínkách vnímal naprosto živě.

Sjel jsem z hlavní silnice do horské doliny. Podlouhlé, úzké jezero vsazené do temnoty mezi horskými masivy

jako stříbrný ingot. Zajel jsem k jediné osvětlené budově a zaparkoval. Jakmile jsem vešel dovnitř, dýchlá na mě domácká a ospalá atmosféra toho místa. Recepce byla obložená tmavým dřevem, ve skleněné vitríně bylo k vidění staré konopné lano a do stropu místnosti byla vepsána jména dláždící chodník slávy horolezecké historie: Tenzing Norgay a Edmund Hillary, Tom Bourdillon a Charles Evans. A v téhle hvězdné společnosti bylo zvěčněno ještě jedno jméno: Guy Matthewson.

Objednal jsem si pivo. Dva muži u baru tlumenými hlasy zasvěceně hovořili o dnešním neštěstí. Měli na sobě tvídová saka a pokuřovali dýmku. Tenhle hotel a všechny jeho tradice představovaly svět zcela odlišný od toho našeho, paralelní vesmír karabin, okovaných bot a dýmek. My jsme jako horolezečtí elévové bydlívali dole u jezera Padarn v Llanberisu. Nosili jsme džínsy a tenisky, po kapsách cigára. Někdy i jointa. Prostě jiný svět. „Co bys čekal?“ ptal se jeden druhého. „Dneska lidi nemaj’ žádnou úctu k horám. Jeho táta, ten byl ještě ze starý školy...“

V rohu místnosti byl telefon. V seznamu jsem našel číslo, a když jsem se dovolal, uslyšel jsem na druhém konci linky Jamieho hlas. Byl jsem z toho v šoku: „Dovolali jste se do Matthewsonova horského střediska,“ říkal ten hlas. „Momentálně se vám nemůžeme věnovat, ale zanechte nám po zvukovém signálu své jméno a telefonní číslo a my se vám ozveme, jakmile to bude možné.“

Žádnou zprávu jsem nezanechal. Dopil jsem pivo a opustil barové hosty i s jejich samolibostí.

Silnice se od hotelu vinula do kopce a pořád nahoru nad průsmyk. Světla hotelu pronikavě zářila do okolní temnoty. Na horském svahu za budovou jsem matně zahlédl zbytky sněhu. Nalevo se přímo ke hvězdám tyčil masiv Crib Goch. Pak silnice začala klesat k průsmy-

ku a mně se začaly vybavovat názvy dalších skalních stěn – Dinas Mot, Dinas Cromlech, Carreg Wastad, Clogwyn y Grochan. Úzké údolí posázené bludnými balvany a skalními výčnělky, opředené legendami, kolébka i předpekli. To je Nant Peris poseté roztroušenými pihami venkovských domků.

Odbočka z hlavní silnice se mi vybavila tak živě, jako kdyby se čas úplně vytratil z paměti a já tu byl naposledy před týdnem, když jsme hledali usedlost, která je na prodej. A pak se světlo čelních reflektorů zaměřilo na bílou ceduli s vyrytým nápisem oznamujícím

*BRYN DERW – MATTHEWSONOVO
HORSKÉ STŘEDISKO*

a na nízký šedý dům obklopený hospodářskými budovami, které byly přestavěny na noclehárny, i na prázdné hrbolaté parkoviště. Vystoupil jsem z auta do noci dýchající svěžím horským vzduchem a cítil se součástí toho místa – byl jsem zde zároveň cizincem, domácím i vetřelcem.

V několika přízemních oknech svítilo světlo. Když jsem zazvonil, uslyšel jsem zevnitř chvatné kroky a mužský hlas se zpoza zavřených dveří zeptal: „Jste od novin?“

„Jsem přítel.“

„To teď říkaj' všichni. Vřele vám doporučuju, aby to byla pravda.“ Dveře se váhavě otevřely a ve škvíře se objevil obličej. Nažloutlá pokožka a řídké strniště připomínající železné piliny rozsypané po bradě. Dlouhé vlasy sčesané dozadu a stažené gumičkou.

„Kde je Ruth?“ zeptal jsem se, když jsem vešel dovnitř. Na stěnách visely známé fotografie, neostré a vybledlé, zachycující hranaté skály a šlachovité horolezce, kovově modrou oblohu a nespoutané sněhové obrazce. Na jedné z fotek byl Jamie v lezecké pozici kdesi na

převíslé stěně; na jiné se vyjímaly dvě postavy s vysvlečenými bundami v ruce a odloženými helmami zubící se do apokalypticky působícího východu slunce – já s Jamiem; dívka s vlajícími dlouhými vlasy oblečená v přiléhavém tričku lezoucí na strmou skalní stěnu, to byla Ruth před více než čtvrt stoletím, všechny ty fotky byly aspoň třicet let staré, z doby, kdy jsme byli mnohem mladší a pošetilí.

„Je v kuchyni. Kdo mám říct, že...?“

„Tím se netrapte.“ Prošel jsem kolem něj a pokračoval dál chodbou. Mladík šel za mnou, bezpochyby nespouštěj z pocitu, jestli splnil svou úlohu hlídacího psa, dozajista očekávající okamžik, kdy i tenhle návštěvník na poslední chvíli vytáhne poznámkový blok a pero a začne se Ruth vyptávat, jak se cítí, když je teď Jamie po smrti, jaké to bylo mít za manžela někoho, kdo se vzpíral smrti den co den, a podobné žvásty.

Byla skutečně v kuchyni, jak říkal hlídací pes. Dělal něco s kávovarem, vyplňovala čas banalitami, což bylo v jejím stavu docela pochopitelné. Otočila se, aby se podívala, kdo přišel. Několik dlouhých vteřin jsem měl možnost pozorovat výraz v její tváři naznačující, že si mě nespojuje s žádnou jí známou postavou. Myslím, že přesvědčivěji by to neztvárnila ani zkušená herečka. Pak zvedla ruku a odhrnula si pramen vlasů z čela. Udělala to vnější stranou zápěstí, gestem, které jsem tak dobře znal. Měla krátce ostříhané nehty nesoucí zbytky laku.

„Dewar,“ řekla. Žádná známka překvapení. Projev svrchovaného hereckého nadání. Vždycky mě oslovovala příjmením, už od našeho prvního setkání. Téměř vždycky.

Ochranář se stáhl kamsi do stínu. „Slyšel jsem to v rádiu,“ řekl jsem.

Posmutněla. „Kdes byl?“

Nechal jsem tu otázku odeznít a přešel k ní, stála nehnutě, když jsem jí položil ruce na ramena a naklonil

se k ní, abych ji políbil na tvář. Z té situace vyzařovala zneklidňující nenucenost, vědomí, že i po těch dlouhých letech je právě tohle to místo, kam patřím. „Myslel jsem, že bych ti mohl být nějak užitečný. Nevím ale přesně jak.“

„Třeba že mi nabídneš rámě, na kterém se můžu vyplakat?“

„Například.“

Nalil jsem si pivo a posadil se ke stolu. Zatímco připravovala jídlo, řekla mi, co o věci věděla, vesměs to byly citace z lékařských zpráv – „smrt nastala krátce po příjezdu záchranné služby“ – policejních hlášení a podobně. „Ještě musí dojít k úřednímu ohledání těla, ale říkali, že to všechno stihnou do pohřbu.“ Ústa se jí zkřivila. „Bude hrozný cirkus. Novináři, televize. Volají mi neustále celý večer.“ Její velšská intonace. Většinou se říká, že ta intonace je zpěvná, ale to je poněkud romantické vnímání.

Je typická otevřenými vokály a poněkud rezignovaná, je hlasem lidí, kteří si vždycky obstarávali živobytí na okraji Británie, už od dob, kdy k ní byla jejich země připojena nájezdníky. Je to přízvuk porážky.

„Co tam dělal?“

„*Dělal?*“

„No ano, *dělal*. Jak se to stalo? Ve zprávách v rádiu k tomu neřekli skoro nic. Jenom to, že spadl.“

Podívala se na mě. „Velká stěna,“ řekla jen. „Sólový výstup.“

„*Cože?*“

„Jak říkám.“ Tvář měla protáhlou a pobledlou. Jako kdyby byla z vosku, jako kdyby čelila náporu větru, který se jí prohání kolem uší, takže je stěží slyšet, co říkají lidé kolem. Stojíte vedle ní, křičíte, ale vítr přesto unáší vaše slova kamsi do dálky.

„*Sólově?* Ale to je tak pro lidi o generaci mladší.“

Zamračila se.

„Chci říct, že v jeho věku už to bylo jednoznačně nad jeho síly. Docela určitě. Dokonce i kdyby byl na laně. Jaký stupeň obtížnosti to má dnes? E3? Už v době, kdy já jsem lezl, jsem to považoval za příšerně těžký výstup.“

„Je to čtyřka. Stupeň E4.“

„Výstup E4 sólově? V jeho věku? To je sebevražda.“
V kuchyni zavládlo ticho. Okna byla temná jako břidlice. Byl cítit slabý smrtící zápach plynu z trouby.

„Byl na tom fyzicky výborně,“ řekla konečně, jako kdyby cítila, že musí něco říct. „Pořád venku, neustále někde na skalách. Znáš to.“

„Vzpomínám si, že jsem jednou na Velké stěně spadl, když jsem ho měl jistit. Přišlo mu to tehdy strašně zábavné. Vzpomínám si, jak na mě koukal z místa, kde byl uchycený na karabině, a šklebil se jako idiot.“

„Jako bych ho viděla.“

„Kde je teď?“ Na zlomek vteřiny to působilo, jako kdybychom o něm mluvili v přítomném čase, jako o živém člověku, ne o mrtvém těle. O jeho mrštném těle, jeho úsměvu, o stínech v jeho očích.

„V pohřebním ústavu,“ odpověděla. „Řekli mi, že se o všechno postarají. Kompletní servis. Tomu říkám služba zákazníkům. Chci říct, že tu nemusíš zůstat, není to nutné.“

„Já tu ale chci být.“

„Máš kde přespat? Chceš se ubytovat tady?“

„Rád bych.“

„Fajn.“ Odvrátila pohled a začala něco přerovnávat na kuchyňské lince, asi tak, jako když se potřebujete něčím zabavit. Vždycky se najde něco zbytečného, co můžete dělat.

„Jaké máš plány?“ zeptal jsem se.

„Plány?“

„Myslím s tímhle domem, se Střediskem.“

„Jo tak. Nejspíš prodám svůj podíl, řekla bych. Nick je tady teď partnerem, tos věděl? Dominic Lewis. Znáš ho?“

„Jen podle jména. Není to ten zdvořilý mladík na recepci?“

„Náhodou mi hodně pomáhá.“

„O tom nepochybují.“

„A za utržené peníze si pak koupím domek ve Španělsku.“ To byl vtip. Zasmála se, aby to dala najevo, a já se taky zasmál, náš smích rezonoval mezi kuchyňskými stěnami. Minulost, ta vzdálená minulost. Celý lidský život.

Pak se opravila: „Spíš zámek. Ne, několik zámků ve Španělsku.“

„Nebo v oblacích.“

Ubytoval jsem se v jednom z pokojů v hlavní budově, hned pod skosenou, nízkou střechou. Ze stěny na mě z fotografie dozíral Dominic Lewis lezoucí po Pendragonu, což byla jedna z našich cest, jedna z těch, kterou jsme poprvé prošlapávali my dva s Jamiem. Ten výstup si pamatuji velmi živě. Jako tolik jiných věcí byla vzpomínka na něj hluboce vrytá v paměti – dotyk chladné skály, přesný a nekompromisní pohyb směrem k *tomuhle* stupu, úkrok k *tamtomu* chytu, ten výstupek z křemene, který se ukázal být klíčovým opěrným bodem. Všechno se mi vybavovalo, jako by to byla rytina, jejíž detaily byly zaznamenány v paměti, protože jsem je tehdy prožíval ve všech podobách – rozumově, fyzicky, zkrátka všemi způsoby, kterými člověk něco v životě vnímá. „To máš jako sex,“ říkával Jamie. „Fyzické a psychické vjemy zároveň. Mysl a hmota.“ Jamie si takhle občas s oblibou zafilozofoval. Na fotografii Lewis napíná deltové svaly pod rudým trikotem, kouká přímo do objektivu, prsty obtočené jako klepeta okolo skalního výstupku a na tváři náznak úsměvu. Růžová

rula skalní stěny je všude kolem něj, výsek bouřícího moře v pozadí; velice fotogenické. Lezl sólově, rozumí se. Nepochybně tehdy zdolal Pendragon na jeden záta-
tah jako zahřívací kolo před nějakým skutečně nároč-
ným výstupem. Byl jedním z nové generace horolezců:
karabiny a mastek, pečlivá prověrka návratové cesty
a prvotřídní lana zaručující kvalitní výkon.

Myslel jsem na Jamieho, jak se pokouší o sólový
výstup na Velké stěně, výstup, v jehož úspěch nemo-
hl nikdy vážně věřit, už ne, ne dnes. Pak jsem musel
na chvíli lehce usnout, protože další, co si pamatuji,
byl sotva slyšitelný jakoby kočičí zvuk, a když jsem se
za tím zvukem otočil, už jsem neviděl chladnou tem-
notu stěny na protější straně pokoje, ale slabý našedlý
světelný lichoběžník. Dveře byly otevřené. V nich stála
postava, temná silueta na šedém pozadí, jako minima-
listická kresba. Pouhé obrysy.

„Kdo je to?“

Sotva slyšitelně zaskřípala podlaha pod jemnými
kroky. Cítil jsem v temnotě její blízkost, pocit na pome-
zí tělesného tepla a vůně. „Můžu k tobě? Jen potřebuju
společnost, víš. Cítím se nějak *digalon*.“

Calon je velšsky srdce; *digalon* znamená sklíčený. Bylo
to jedno z jejích typických slov, jedno z velšských slov,
kterým dovolila, aby pronikla do její angličtiny. *Cariad*
bylo další z nich: milovaný, nejmilejší, láska. Něco jsem
na to odpověděl – výmluvu, varování, nevím už co – ale
ona jako by to neslyšela. Nadzdvihla peřinu a vklouzla
vedle mě do postele. I po čtvrtstoletí mi bylo její tělo
povědomé, pohyby jejích rukou a nohou, pevné křivky
boků, její nespoutaná ňadra, její vůně.

Odešla nad ránem, ještě před tím než úzkými okny
mého dočasného útočiště začal pronikat šedivý, kal-
ný úsvit. Celá tahle záležitost mohla klidně být jenom
sen – nebo vzpomínka.

2

Snídaně proběhla téměř beze slova. Všichni tři jsme na sebe pohlíželi s jistou ostražitostí, Lewis při tom jistě zvažoval, co jsem vlastně zač a jak zapadám do tohoto podivného mikrosvěta na úpatí velšské pahorkatiny. Ruth se mému pohledu vyhýbala a věnovala se nalévání čaje a kávy a dalším domácím pracím, které jí jinak byly tak cizí.

„Vy jste býval Jimovým partnerem, ne?“ zeptal se Lewis. Měl specifické manchestersky otevřené vokály, které se tak docela neslučovaly s tím jeho okázalým křestním jménem Dominic. V dřívějších dobách by se jmenoval nanejvýš Don nebo Joe a na víkendy by jezdil na motorce do hor, aby si tu zabivakoval pod širákem někde v soutěsce. Dnes ho ovšem sponzoruje jeden z výrobců horolezecké výstroje. Jeho název se nepřehlédnutelně vyjímá na přední straně Lewisovy módní košile: Top Peak.

„Ano, několik let.“

Usmál se. „Prošlápli jste spolu celkem dost nových cest, že?“

„Pár jich bylo. Pendragon, například.“

„Kurz lezení. Střídavě veden Matthewsonem nebo Dewarem.“

„Koukám, že jste četl horolezeckého průvodce.“

„Nestudoval jsem ho, jestli jste měl na mysli tohle. Málem se mi to krutě vymstilo. Skoro jsem to podělal.“

„Vaše fotografie tak rozhodně nepůsobí.“

„To bylo jen pro objektiv.“ Zašklebil se a nabral si do pusy plnou lžíci kukuřičných vloček. „Vynikající cesta,“ zahuhlal skrze napůl rozžvýkanou vločkovou hmotu. Nebo řekl *zanikající* cesta? „Nebezpečná. Opravdu odvaž, ve své době.“ Na chvíli se odmlčel, aby polknul. Pak pokračoval: „Byl jste s ním tehdy na Eigeru, pokud vím. Ten pokus o Severní stěnu?“

„Ano,“ odpověděl jsem, ale nic dalšího jsem nedodal, ani jsem se ho nesnažil povzbudit, aby se dál vyptával. Neměl jsem chuť se s ním o tom bavit. Obrátil jsem se k Ruth. „Chtěl jsem se zeptat na Caroline, je ještě...?“

Vědoucně se usmála. „Myslíš, jestli je ještě naživu? To bych řekla.“

„Bydlí pořád v Gilead House?“

„Ano, včera jsem s ní telefonovala. Myslím, že bych se u ní měla zastavit, ale...“

„Zajedu ji navštívit.“

„Přijede na pohřeb.“

„Stejně bych k ní rád zajel.“

Minulosti je třeba se postavit čelem. Dříve či později je to nevyhnutelné. Nemusí se zrovna natřásat před našimi zraky, ale je všudypřítomná. My sami jsme svou vlastní minulostí. Nemáme nic než minulost a nic z toho, co se stalo, nelze odestát.

Cesta trvala hodinu a půl, jel jsem údolím až k vrcholu soutěsky a pak dál a výš mezi horami a pak zase dolů, tam, kde už rostou stromy, míjel jsem vodopády a šedobílé terasovité domky s nápisy BED AND BREAKFAST. Zeleně oslňující údolí na úpatí horské divočiny. Za městem vedla cesta zase vzhůru do kopců. Jednou jsem krátce zabloudil, ale po nějakých dvou odbočeních jsem se vrátil na správnou silnici. Moc se toho tady nezměnilo, ale paměť si vybírá, na co se zaměří a co si v sobě podrží: nenabízí plánovač trasy.

Ukazatel ve tvaru přísného starozákonního prstu nesl nápis „Nebo“, což je hora, ze které bylo Mojžíšovi dopřáno zhlédnout Zemi zaslíbenou, byť vstup do ní mu zůstal odepřen; a potom už mě vítal povědomý pruh zelené horské louky a šedě natřený domek ve svahu zčásti skrytý větvemi stromů. Se stájí napravo a zahradou za domem. Břidlicové stěny. Růže a fuchsie zářící jako drahé kameny v truhlících z cínu vyložených zeleným sametem. Domu se odjakživa říkalo *Gilead*; tenhle podivný název patřil původně kapli, která tu stávala. Zbytky jejích stěn byly později použity při stavbě domu.

„Dá se tu žít,“ nechala se před dávnou dobou slyšet Jamieho matka. „Není to tak docela domov, ale dá se tu žít.“

Zaparkoval jsem auto a vystoupil. Pozemek se strmě svažoval směrem k řece a k městu. V dálce jsem viděl anglikánský kostel, metodistickou kapli a budovu radnice, která působila jako hybrid obou církevních staveb. Na okraji města se leskla stříbřitá čára železniční trati, která svojí napřímeností jako by vyvažovala meandry řeky protékající městem.

V nehybném vzduchu se zhmotňoval kouř z komína chvíli připomínající štíhlé koňské chocholky, hned zas starodávná brka trčící z kalamářů. Nad městem se tyčil kamenný most ze sedmnáctého století, který byl často k vidění na pohlednicích. Místní tvrdí, že ten most postavil Inigo Jones, ale na tomhle staviteli bylo velšské nanejvýš jeho příjmení. Narodil se a vyrostl v Londýně.

Než jsem otevřel vstupní branku, zatelefonoval jsem Evě. Ne, *nevím*, kdy se vrátím. Chci tu zůstat na pohřeb. No samozřejmě že ano. Ještě před tím musí dojít k úřednímu ohledání těla, jak jsem pochopil. A až to všechno skončí...

„Všechno to přece skončilo už před lety, ne?“ řekla.

„Ano, ale...“ Ale co? Snažil jsem se jí to vysvětlit, ale už když jsem říkal všechna ta slova, uvědomoval jsem si, jak nedostatečná a nevýstižná jsou. Na chvíli jsme se oba odmlčeli.

„Už jednou jsem tě před nimi zachránila, Robe,“ řekla konečně. Mluvila klidným hlasem. „Ale nemyslím si, že mám sílu to udělat znovu. Ne po všech těch letech.“ Načež zavěsila.

Na chvíli jsem zůstal stát s mlčícím telefonem v ruce. Doléhaly ke mně zvuky okolí: štěkot psa a bečení ovcí. Zvuky vydávané stády ovcí byly pro tenhle kraj typické, patřily k němu, připomínaly babské láteření nebo dětské kňourání, stesky a nářky Velšanů. „Hovadské ovce,“ říkávala Jamieho matka. Byl to pro mě šok, slyšet z jejích úst slovo *hovadské*. Znělo to *neslušně*. „Hovadské ovce, proboha, jak *tady* vůbec někdo může žít?“

Když jsem se jel s Jamiem a jeho matkou poprvé podívat na tenhle dům, cesta na zadním sedadle vypůjčeného auta mi připadala dlouhá a silnice zanedbané. Zabloudila tehdy, museli jsme zastavit a zeptat se ve vesnici, kudy máme jet dál. „Gilead?“ opakoval vesničan. „Aha, Gilead House. To bude nahoře směrem na Gwytherin. Už to není daleko.“

A byla to pravda, byli jsme nedaleko. Stačilo vyjet na kopec nad městem a před námi se rozprostřelo údolí, šedivé místo lemované stříbřitě se lesknoucími větvemi stromů, neupravené ubohé louky a všude okolo pole plná ovcí.

„Hovadské ovce,“ řekla, když tam stála a držela Jamieho za ruku (snažil se z jejího sevření vymanit, ale nedovolila mu to). „Jak *tady* budeme žít?“

Ale přesto tu žila, tehdy i nyní. Už víc než čtyřicet let. Zajel jsem autem na pozemek a vystoupil jsem, abych zavřel vstupní bránu. Po šterkové cestě jsem pak

dojel až před dům. V okolí nebylo živé duše, ale když jsem zazvonil, uslyšel jsem v útrobách domu šouravé kroky. Vzápětí se ozval šramot klíčů na vnitřní straně dveří a já si teprve teď uvědomil, že jsem se Ruth ani nezeptal, jak je na tom Caroline se zdravím. „Je náramně čilá,“ to bylo všechno, co jsem od Ruth slyšel. Ale co to může znamenat, když je vám třeba osmdesát? Uvažoval jsem, kolik tak Caroline může být? Sedmdesát? Pětasedmdesát? Nebyl jsem si jistý. Ne proto, že bych nedokázal říct, kdy jsem ji viděl naposledy, ale zarazilo mě, že jsem ani tehdy přesně nevěděl, kolik jí je. Nedokázal jsem tedy k těm čtyřiceti letům, co jsme se viděli poprvé, přičíst žádné smysluplné číslo, nedokázal jsem oddělit v čase obrázek zdejší pahorkatiny koncem jara dnes a tutéž scenérii před těmi dávnými roky. Na pozadí šátrových zvuků uvnitř domu se mi do mysli vkrádala synonyma stáří a rozkladu – artróza, Parkinsonova choroba, Alzheimer – a představa, že ji za chvíli po všech těch letech uvidím, mě najednou vyděsila.

Dveře se otevřely. Obličej, který se objevil v úzké škvíře, byl vrásčitý a bezzubý. Z jeho rysů vyzařovala odvěká podezřívavost Velšanů z horských oblastí. „*A chi sy o'r Bwrdd Dwr?*“ oslovila mě ženská ústa.

V tu chvíli mnou projel absurdní a iracionální pocit úlevy. Ta postava byla vesničanka odvedle, která v domě *uklízí*. „Promiňte, ale velšsky bohužel nemluvím. Tedy prakticky vůbec. *Bore da*, to je tak všechno, co umím říct.“

Věnovala mi nevrlý pohled. „Vy jste ten z *vodáren?*“ zeptala se s přehnaným důrazem na posledním slově.

„Já jsem z Anglie,“ řekl jsem. „Starý rodinný přítel.“
Tahle informace ji zřejmě nepotěšila, ale tvářila se vyrovnaně. „Čekáme někoho z vodáren.“

„V tom vám bohužel nepomůžu. Jen bych rád viděl paní Matthewsonovou, pokud je doma.“

„No, ona se ale s *nikým* nestýká.“

„Řekl bych, že v mém případě udělá výjimku. Řekněte jí, že za ní přijel Robert. Vyřídte jí to prosím.“ Zamyslela se a její vrásčité rty jako by bezhlučně zpracovávaly právě nabyté informace, jako by se chtěly dobrat jejich skrytých chutí.

„Nejmenujete se Mary?“ zeptal jsem se.

„Jsem Alice.“

„Ach tak, já si vzpomínám na Mary.“

Přes všechnu podezřívavost se jí na tváři náhle rozzářil úsměv. „Mary byla moje sestra, dej jí pámbu nebe.“

„Dobře si na ni vzpomínám.“

„Pamatujete se na ni? Opravdu?“ Dávná vzpomínka tu posloužila jako vstupní kód.

„Tak to abyste šel dál. Zjistím, jestli vás paní Matthewsonová přijme. Pan Robert, je to tak?“

„Robert. Jenom Robert.“

Odšourala se. Čekal jsem v hale obložené tmavě hnědým dřevem s pendlovkami, které trpělivě odměřovaly zdejší ticho. Schody vedly do slabě osvětleného patra. V ohybu schodiště bylo velké barevně malované okno: zobrazovalo artušovského rytíře hledícího na svou vyvolenou, celkem banální kousek od Burne-Jonese. To jsem si pamatoval. Vzpomínám si, jak jsem se mu tehdy smál, protože Caroline se taky smála. Na stěnách visely obrazy: akvarel znázorňující velšskou pahorkatinu, olej zobrazující městskou ulici – ulici v jednom z těch břidlicově šedých měst, ponuré zdi vyvedené tlustými nánosy barev, které jim propůjčovaly téměř trojrozměrný vzhled: lesklé dlažební kostky omyté deštěm. Tenhle styl jsem velmi dobře znal, ani jsem nepotřeboval luštit podpis autora v pravém dolním rohu:

Byla tu taky čelist žraloka, uloveného – jak jsem si vybavil – někde u Nantucketu v Massachusetts. Tak mi to alespoň Caroline říkala, přišlo jí to tehdy dost legrační. „Ulovila jsem ho sama, zatímco chlapi pořád vykládali, že lovit žraloka není nic pro ženský a podobné žvásty. Ale já to zvládla a tady je důkaz.“

Co se tady vlastně změnilo? Nebyl jsem si jistý. Iluze vzpomínek mě dokonale zaplavila a spolu s ní všechny tyhle artefakty, tyhle *objets d'art* (vybavuji si, jak vyslovovala tenhle francouzský výraz): láhev ze zdobeného skla – byl to Lalique? – která připomínala intimní ženské partie; porcelánová pastýřka – Míšeň? – usmívající se na kolemjdoucího jako by se chlubila svým právě ztraceným panenstvím; další olejomalba možná od Marie Laurecinové (ale Caroline se nikdy neodhodlala nechat ji prozkoumat znalcem). Díval jsem se na ty věci s odstupem mnoha let a bylo mi jasné, že je jen jeden člověk, který je dokázal ocenit a ohodnotit. Na protější stěně dokonce visela jeho fotografie: Jamieho příkrčená postava, obličej omotaný šálou, na hlavě helmu, v zadním plánu strmé horské vrcholy obklopené alpskými loukami. Jamie na Vražedné stěně Eigeru. Tu fotografii jsem dobře znal, byl jsem jejím autorem.

Seshora jsem zaslechl tlumený rozhovor, ale nebyl jsem s to zachytit jeho obsah. Nato se ozvaly tlumené kroky na schodišti.

„Ano?“

Odvrátil jsem pohled od fotografie. Někdo sestupoval dolů. Zastavila se u malovaného okna, otočila se a pohlédla na mě. „Ano?“

Pohled na ni mě šokoval, jak jsem očekával. Na chvíli se mě zmocnila lehká fyzická slabost, jako když dostanete nečekanou ránu pěstí, možná spíš dětskou pěstičkou, ale do žaludku. Krátká zástava srdce a dechu. Tu ránu vám ušetřili z legrace, takže se musíte usmát.

„To jsem já, Robert,“ řekl jsem.

„Robert, ano.“ Nejistě se usmála. Na chvíli jsem zapochyboval, jestli si mě vůbec pamatuje.

„Přijel jsem, abych se dozvěděl, jak se ti daří. Zastavil jsem se předtím v Jamieho domě. U Ruth. Přišel jsem ti říct, jak moc je mi to líto.“ Ubohá, banální slova. Možná proto se usmála. Ubohost ji vždycky dokázala pobavit. Měla na sobě kalhoty (vždycky jim říkala *gatě*) a bílou košili (které vždycky říkala *kazajka*), dlaně držela sepnuté před sebou, jako kdyby chtěla zakrýt třes. Když sestupovala z posledních několika schodů, bylo vidět, jak opatrně našlapuje, jednu ruku položenou na zábradlí a druhou lehce vztaženou před sebe. „Viděl jsi ho?“ zeptala se.

S hrůzou mi blesklo hlavou, jestli vůbec vnímá, co se vlastně stalo. Měl jsem pocit, že ne. Představil jsem si – ta myšlenka mnou projela jako záchvěv čiré hrůzy, jako náhlé uvědomění si blízkosti smrti – že se pomátla. „Caroline, Jamie je *mrtvý*,“ řekl jsem jemně.

Došla až ke mně, tak blízko, jako by na delší vzdálenost nebyla s to zaostřit. Bylo mi, jako bych se na ni díval skrze stěnu, japonskou stěnu z tenkého rýžového papíru: žena, kterou jsem kdysi znal, na mě hledí přes navrstvené desky času. „To vím, že je mrtvý,“ odpověděla měkce. „Vím přesně, jak na tom Jamie je. Mám s tím jistou zkušenost, na to nezapomínej.“ Její levá ruka, která doposud svírala zábradlí a která svého času svírala mnoho jiných věcí, se zaklesla do mé paže. Její druhá ruka zůstala tam, kde byla předtím, nehybně přiložená na hranici mezi pasem a břichem. Naklonila se ke mně a nastavila svou tvář k polibku. Její kůže byla měkká a jemná.

„Vypadáš velice dobře,“ řekl jsem.

Pokývala hlavou. „Nech toho. Jediná zajímavá věc na stárnutí je to, jaká překvapení přináší. Smrt samo-

zřejmě nikoho nepřekvapí, ale nikdy nevíš, *kdo* se zrovna chystá umřít. Jsem si jistá, že Jamie by se vsadil, že první budu na řadě já. A nepochybuji o tom, že tvoje sázka by byla stejná. Nejspíš sis myslel, že jsem už dávno pod drnem, co?“

„Ale no tak, Caroline.“ To jméno znělo ve srovnání s jejím zestárlým tělem absurdně svěže, jako křestní jméno mladé dívky omylem přidělené stařeně.

„Ale určitě sis to myslel.“ Další z jejích typických rysů, nepřipustit názor oponenta. Poodešla do přijímacího pokoje, kde byly další fotografie – mladistvě vyhlížející Jamieho otec, věčně zachovalý jako mumifikovaná mrtvola – další artefakty, další zakonzervované vzpomínky. Starodávný naleštěný gramofon z dob, kdy se tyhle přístroje vyráběly jako kusy nábytku. I tady visela Ruthina kresba, tentokrát akt, žena stojící u postele, její pokožka ozářená slunečním svitem pronikajícím do pokoje velkým oknem: bělavá pokožka a chuchvalec pubického ochlupení.

„Co ti můžu nabídnout? Čaj?“ Zavolala Alici a já si vzpomněl na skříňku s mechanicky ovládanými malými praporky, která dříve visela na jedné z kuchyňských zdí, každá vlaječka představovala jeden pokoj v domě, aby se poznalo, ze kterého pokoje signalizuje osazenstvo služebné, že se má dostavit. Bývaly tu kdysi dokonce zelenou látkou potažené dveře oddělující pokoje pro služebnictvo od zbytku domu. Caroline se smála, když mi ten mechanismus poprvé ukazovala. Byla to jedna z věcí, které ji postupně dovedly k názoru, že v tomhle osamělém domě na odlehlém pahorku přece jen našla místo, kde může žít.

„Další věc, která je na stárnutí pozoruhodná,“ řekla, „je to, že teprve když zestárneš, uvědomíš si, jak důležité jsou pro tebe některé věci. Najednou ti dojde, že to, co původně vypadalo jako zajímavý pokus, je ve sku-

tečnosti tvůj život, jediný, který máš a který kdy budeš mít. Proč ses tak strašně dlouho neukázal?“

„Připadá mi, že to je nedávno, co jsem tu byl naposledy,“ odpověděl jsem vyhýbavě. „Jako by to bylo včera.“

Zasmála se. „To je další potíže se stářím,“ řekla. „Co bylo před třiceti lety, zdá se jako včera.“

Alice vešla do místnosti s tácem. Zatímco Caroline levou rukou nalávala čaj, její pravá ruka jí spočívala v klíně jako malinké bezmocné zvířátko. Teprve teď jsem si uvědomil, že s její pravou rukou je něco v nepořádku, že nefunguje jinak běžná souhra nervů a svalů, která způsobuje pohyb. Všimla si mého pohledu. „Mrtvice, můj milý,“ řekla. „Jen malá. Doktor mě ujišťuje, že budu žít ještě roky.“ Přehodila si nohu přes nohu. Kotníky měla stále útlé, ale vypadaly trochu opotřebovaně, jako by jejich původní útlost ustoupila křehkosti.

„Tak povídej,“ řekla. „Jak se daří tvojí matce?“

Pokrčil jsem rameny. „Žije v pečovatelském domě. Fyzicky je na tom docela dobře, ale... duševně se trochu rozpadá.“

Byl to soucit, co jsem zahlédl v jejím výrazu? Podobnými problémy netrpěla, to bylo zřejmé. Její mysl byla skutečně její, o tom nebylo pochyb. „Řekni mi taky něco o sobě,“ vyzvala mě. „Ženatý? Ale jistě. Vzpomínám si, že mi to Jamie říkal. Jsi šťastný?“

„Jsem spokojený.“

„To je dost neurčitá odpověď. Děti?“

„Dvě. Holky. Dvacet jedna a sedmnáct. Starší je na univerzitě, mladší bude maturovat.“

„A čímpak se zabývá jejich tatínek?“

„Ty to nevíš?“

„Měla bych?“

„Jen jsem myslel, že o tom s tebou Ruth třeba mluvila. Dělán do umění. Současné umění, abych byl přes-

nější. Mám galerii v Londýně, druhou v Birminghamu. A taky spolupracuji s jednou galerií v New Yorku.“

„Rozpůlené krávy naložené ve formaldehydu, tenhle druh umění?“

„Jenom občas.“

Vypadala zamyšleně. Jako bych v tu chvíli za maskou jejích let zahlédl ženu v nejlepších letech. „Ale jsi šťastný?“ zeptala se znovu. „Je Rob šťastný?“

Zavrtěl jsem se. Není to tak, že člověk z pocitu štěstí nakonec vyroste? Není štěstí něco, o čem sní jen děti? Neznamená dospělost uvědomění si, že v životě není žádné skutečné štěstí, tedy přinejmenším ne dlouhodobé, trvající a jednoznačné štěstí? „Jak jsem říkal, jsem spokojený.“

Caroline se usmála způsobem, který jsem dobře znal. I přes všechn nános času to byl její starý známý úsměv. „Tajnosnubné,“ odtušila. Tohle slovo mě sama naučila, jako mnoho dalšího. „Můj milý Robert, tajnosnubný jako vždycky.“

3

Rozloučení s Jamiem bylo pojato jako jakýsi církevní obřad. S tím nápadem přišla Ruth, trvala na tom, i když Jamie se v kostele moc často neukazoval, ve skutečnosti v nic nevěřil, pokud je mi známo. „A co jiného by sis představoval?“ zeptala se, když jsem proti jejímu plánu protestoval. „Depresivní posezení v krematoriu?“

Zavolal jsem domů Evě a navrhl jí, aby přijela, ale odmítla to. „Jsou to tví přátelé,“ řekla. „Ne moji. A uvědom si taky, jak se k tobě zachovali...“

Obřad probíhal v místním kostele. Byl zaplněný do posledního místa, jak jinak. Pár jmen jsem si vybavil, tu a tam jsem zahlédl povědomou tvář, vesměs s ostrými, byť unavenými rysy, občas doplněnou horolezeckým plnovousem. Přeživší. Jeden z osmi himálajských horolezců se z výpravy nikdy nevrátí; zúžíme-li statistiku na ty, kteří vystoupali opravu vysoko, je to ještě smutnější: celá jedna polovina z těch, kteří se dostanou nad sedm a půl tisíce metrů, nepřežije, aby svým blízkým mohla o svém výstupu vyprávět. Ano, na pohřbu Jamieho Matthewsona bylo přinejmenším tolik duchů jako živých smutečních hostů.

Seděl jsem v první řadě mezi Caroline a Ruth. Caroline byla oblečena do šedého hedvábí – do šedé barvy popela, šedé barvy břidlice, do šedé, která zvýrazňovala její stále zářivou pleť; Ruth byla v černém, měla na sobě jednoduše střižený kostým, ve kterém vypadala

přísně i zranitelně zároveň, tenhle matoucí trik vždycky dokázala využít. Na obličejí neměla žádný mejkap, vlasy sčesané dozadu a vytvarované tak, aby zvýraznily linii jejích tváří. Měla soustředěný a napjatý výraz – jako stan v bouři. Za ní seděl Dominic Lewis, celý nesvůj navlečený v něčem, co vzdáleně připomínalo sako a kravatu.

Zazpívali jsme církevní píseň a farář přednesl krátký proslov o touze po výškách, o snaze zahlédnout Zemi zaslíbenou z horských vrcholků a podobně. A pak přišla řada na ostatní smuteční hosty: Carrington mluvil o Jimovi na Everestu, o Jimovi jako nesobeckém členovi horolezeckých expedic, o muži, na jehož pomoc, smysl pro humor i maximální úsilí dát dohromady základní tábor i v těch nejtvrděších podmínkách vysoko v horách jste se vždycky mohli spolehnout; Philips promluvil o Jimovi stojícím s respektem na vrcholu K2, kde spolu pozorovali západ slunce a odhodlávali se k bivaku, u něhož hrozilo, že je oba zahubí (což se nestalo). Další řečník mluvil o Jimovi jako o podnikateli se zásluhami o místní ekonomiku, o Angličanovi, který svůj domov našel ve Walesu; a Dominic Lewis zamumlal báseň o Ikarovi rítícím se z oblohy. Nejspíš od Audena, řekl bych. Ruth mě požádala, abych taky promluvil. Příliš se mi do toho nechtělo, ale odmítnout jsem nemohl, takže jakmile odezněl poslední projev, vydal jsem se k řečnickému pultíku. Při pohledu na shromážděné hosty jsem si kladl otázku, kdo z nich tuší, co jsem vůbec zač.

„Poprvé jsem se s Jamiem potkal, když mi bylo asi dvanáct,“ řekl jsem, aby získali aspoň základní dojem, kdo tu k nim mluví. „V pozdějších letech jsme se společně věnovali horolezectví. Sdíleli jsme mnohé, jak už to u horolezeckých partnerů bývá: jídlo, výstupy, stany, spacáky, vtipy a vůbec všechno, co k tomu pa-

tří. Občas jsme se také střídali ve vedení. Když mě nechal.“

Tomu se zasmáli. Zoufale se potřebovali zasmát. Udělal jsem pauzu, podíval se na ně a chtěl jsem říct pár dalších věcí. Chtěl jsem mluvit o našem vůbec prvním výstupu. O zimách ve Skotsku a létech v Alpách. Chtěl jsem jim říct o Caroline – dívala se na mě s poněkud zmateným výrazem, jako by si nemohla vybavit mé jméno – a o mé matce, která dohasíná v pečovatelském domě, a když ji přijdu navštívit, není si jistá, kdo jsem. A chtěl jsem mluvit o Jamieho otci. A taky o Ruth. Ze všeho nejvíc jsem jim chtěl povědět všechno o Ruth.

Rozhostilo se ticho, které postupně zaplnilo potemnělý kostelní prostor, chladné a očekávající ticho, téměř jako by čekali, až jim povím o všech těch věcech. „Myslím, že jsme sdíleli více než většina ostatních,“ řekl jsem. Ruth mě sledovala s nevýrazným velšským úsměvem ve tváři. Nakonec jsem jim neřekl nic z toho, co se mi honilo hlavou. Místo toho jsem otevřel knihu a četl jsem nahlas:

„Hra je dohrána a opona ten konec každou chvíli zpečetí. Než se rozloučíme, řekněme si něco o tom, jak k nám promlouvají hory.“

Netuším, jestli poznali, o jakou knihu jde – seděli tam, jako se obyčejně sedává na pohřbech, na území nikoho, na pomezí zoufalství a trapnosti, a nedokázal jsem odhadnout, jestli jim ten text něco říká. *„Poslední, smutná vzpomínka se vznáší ve vzduchu a občas pozvolna plyne jako mlžný opar zakrývající sluneční svit a zatemňující vzpomínky na veselejší časy. Zažili jsme radosti přesahující míru slov a prošli jsme si utrpeními, na která nechceme vzpomínat; a s tímto vědomím říkám, Stoupej vzhůru, pokud chceš, ale měj na paměti, že síla a odvaha jsou ničím bez rozvahy a že chvilková neopatrnost může zni-*

čít štěstí na celý zbytek života. Nečtiň nic ve spěchu; soustřed se na každý krok; a od samého počátku myslí na to, co může být koncem.“

Udivující je, jak často lidé tyhle rady ignorují, jak v horách, tak v každodenním životě. Zavřel jsem knihu a vrátil se na své místo, načež jsme sborově zazpívali „Veď mě, ó velký Jehovo“, nic typičtějšího na velšském pohřbu nebo svatbě snad ani nelze slyšet. Znělo to určitě skvěle.

Po obřadu se dalo do pohybu smutné procesí aut směřujících ke krematoriu. V tamním sále jsem se posadil vedle Ruth, která mi svírala dlaň, když jsme pohledem vyprovázeli rakev na její tiché pomalé cestě za plentu z rudého sametu za zvuků elektronických nebeských chórů. Caroline seděla vedle Ruth z druhé strany. Po obřadu jsme ještě chvíli postávali venku v dešti, dívali se na vodou nasáklé kytice a věnce a četli si nápisy na smutečních stuhách, než je déšť rozmazal k nepoznání. „Kdo je tohle?“ zeptal jsem se několikrát, ale moc jsem se toho nedozvěděl: „Ale, nějakí jeho známí.“ Jedna z kondolenčních kartiček nesla nápis *Od všech členů Městského horolezeckého klubu – pokračuj k vrcholu, mladíku*. Ruth odvrátila pohled a zadívala se do dálky na deštěm zmáčený trávník posetý malými náhrobky.

Caroline se s námi přišla rozloučit. V jejím chování byla zvláštní odtažitost, jako kdybychom se před dvěma dny vůbec nesetkali. „Překvapuje mě, že jsi tady, Roberte,“ řekla. „Měla jsem za to, že jste se s Jamiem rozešli ve zlém. Proč jsi přišel?“

„Byl to můj nejlepší kamarád,“ odpověděl jsem. „Bez ohledu na to, co se mezi námi později stalo.“

„A Ruth?“

„Ruth samozřejmě taky.“

Usmála se. Bylo obtížné se v ní vyznat. Myslela si snad, že za to můžu, proto se tak chovala? Málem jsem

Jí to takhle řekl; téměř jsem se díky ní přestal ovládat. „Jak se má Diana?“ zeptala se.

„Tělesně je na tom dobře. Jak jsem říkal, když jsme se předevcírem viděli.“

„Tos říkal?“ Její úsměv najednou dostal zahořklý nádech. „To víš, paměť. Ta nás opouští hned jako druhá.“

„A co je to první, co ztrácíme?“

„Roberte, drahoušku, jsem si jistá, že dokážeš odhadnout, co je to první.“ Položila mi dlaň na ruku. „Vyříd' Dianě, že na ni myslím. Řekni jí...“

„Co jí mám říct?“

„Řekni jí, že nejspíš vyhrála.“

„Myslím, že tomu vzkazu nebude rozumět. Ani já sám tomu příliš nerozumím.“

Pokrčila rameny a vydala se směrem k velké černé limuzíně, která na ni čekala. „To je jedno,“ řekla. „Všechno je to už jedno.“

Sledovali jsme, jak odjíždí. Mne a Ruth teď čekala cesta do hotelu, kde bylo připraveno občerstvení. Víno a pivo tekly proudem. Mluvílo se, občas se ozval smích, vzpomínalo se a k lepšímu se dávaly a porovnávaly neuvěřitelné historky a dechberoucí hrdinské činy. Mnohé z toho, co je typické pro horolezeckou komunitu, má původ v keltských výspách Británie a u skleničky jsou horolezci stejně dobří jako Irové. Bude to tím, že mají slušnou praxi. Postával jsem tam s Ruth, usmíval se, pokyvoval hlavou na všechny strany a na chvíli jsem měl pocit, jako kdybych sem patřil.

Domů jsme se vrátili pozdě odpoledne. Venku už byla tma. Někdo rozsvítil světla v hlavní budově, ale dům byl liduprázdný. Zamířili jsme do kuchyně jako přirozeného středobodu domácnosti. Ruth dala vařit vodu. „Přál si, aby jeho popel byl rozprášen. Říkala jsem ti to?“

„Ano, říkala.“ Dokonce mi ukázala i Jamieho poslední vůli. *Pokud bude moje tělo nalezeno, přeji si, abych byl zpopelněn a můj popel byl rozprášen...* Líbil se mi ten praktický tón, *pokud bude moje tělo nalezeno*. Aspoň že si nepřál, aby byl po smrti ponechán působení mrazu a větru na úbočí Kančendžengy.

„Uděláš to pro mě?“ zeptala se.

„Pokud na to budeme dva.“

„Budeme, půjdu s tebou.“ Když byl čaj hotov, nalila dva hrnky a sedla si vedle mě ke stolu. Vypadala menší, jaksi seschlá, jako kdyby za posledních dvacet čtyři hodin zestárla o dvacet let. Popíjela čaj a hleděla do stínů, které se nahromadily v rozích místnosti. Pak jsme se dali do řeči.

Část první

1

Vracím se zpátky v čase. A vracím se daleko do minulosti. Celých čtyřicet let, proboha, je to tak dávno, že tehdejší svět se zdá být docela jiným místem a lidé, kteří ho obývají, působí jako úplně odlišné bytosti. Má matka se mnou postává ve vstupní hale našeho rodinného hotelu, její ruce na mých ramenou v téměř ochránářském gestu, ta druhá žena zrovna vchází dovnitř spolu se svým synem a věnuje nám pohled plný poněkud hravého překvapení.

„Diano, *drahoušku!*“ vykřikla. „Jsem *tak ráda*, že tě zase vidím!“

Ovšem v hlase mé matky nebyla ani stopa po podobně překvapené intonaci: žádné výkřiky, žádné vzrušení. Pouhé konstatování skutečnosti: „Meg, jak jen je to dlouho?“ Objaly se. Bylo to zvláštní objetí provedené tak, aby se vyhnuly veškeré intimitě, aby jí nedaly průchod: žádná část těla ani duše se ve skutečnosti nesetkaly, s výjimkou dvou tváří, jedné pečlivě napudrované, druhé bez mejkapu. Děti si takových věcí všímají. Prostě stojíte a díváte se a věci se odehrávají a usazují v paměti jako štěpina v oku. Ta žena hrála odstíny růžové, krémové a zlaté a působila jako bytost z jiného světa, jako zmocněnec vyslaný do cizího, vrcholně barbarského místa. Zlatý náhrdelník na šíji (na které vystupovaly šlachy prozrazující první nenápadné známky vrásek),

na sobě úzký rovný kostýmek a v rozhalence blůzy se rýsovaly jemné křivky ňader.

„Vlastně v poslední době používám jméno *Caroline*, ne Meg,“ řekla ta nově příchozí.

„*Caroline*? Proč probůh *Caroline*?“

„Prostě se mi víc líbí, to je celé. A kromě toho, *Caroline* vždycky bylo moje druhé jméno. Jsem křtěná jako Margaret *Caroline*.“

„Pro mě ale budeš pořád Meg.“

„Drahoušku, raději prosím ne. Meg zní jako jméno ovčáckého psa.“ Žena se dvěma jmény se rozhlížela po hotelové lobby (HOSTÉ SE VYZÝVAJÍ, ABY BRALI OHLED NA PŘÍTOMNOST OSTATNÍCH A ZDRŽELI SE HLASITÉHO POSLECHU TELE-VIZE) s výrazem lehkého znechucení. Všiml jsem si toho pohledu a cítil se zahanbeně. „Takže tady teď žiješ?“

„Snažíme se vyjít s málem.“

A pak se zastavila u fotografie, na které byl můj otec a která tam visela jako výčitka. „To je přece Alan,“ řekla. „Vypadá tak odhodlaně.“ Rozhlédla se kolem. „Psal jsem ti, když jsem se dozvěděla o vašem rozchodu, ale poslala jsem to na tvoji starou adresu. Jinou jsem neměla.“

Má matka se usmála. Tehdy jsem nevěděl, co ji k tomu vedlo, ale teď jsem si jistý. Smála se té lži. Ta žena se otočila ke mně. „A tohle je tvůj syn? Jak se jmenuješ, mladý muži?“

Řekl jsem jí, že se jmenuji Robert.

„Já jsem *Caroline*. Můžeš mi tak i říkat: *Caroline*. Zapomeň na oslovení jako paní *Matthewsonová* a podobné nesmysly. A v žádném případě“ – řekla a zadívala se mi přímo do tváře – „mi neříkej *Meg*.“ Na důkaz naší dohody jsme si podali ruce. Její stisk byl pevný a jemný zároveň, byl to zvláštní pocit. „A tohle je *Jamie*.“

Stál vedle své matky s podrážděným výrazem dítěte, které již pochopilo, co je to dospělost, a štvě ho, že samo ještě dospělé není. „Jamiemu je teprve třináct.“ Mně bylo pouhých jedenáct let a v přesné hierarchii dětské společnosti jsem zastával pozici o několik příček pod ním, vzdálen od něj více než kdykoli potom.

Následovala nepříjemná chvílka mlčení, když dospělí zvažovali, co si počít s takhle nesourodou dvojicí dětí. „Možná byste s Robertem mohli jít na chvíli ven, ukáže ti, kde co je,“ navrhla matka.

Jamie váhal.

„Jen do toho,“ řekla mu Caroline se sotva znatelným výrazem netrpělivosti. „Máme si toho s Robertovou matkou tolik co říct.“

Stáli jsme tam oba navlečení v dětských uniformách té doby – v modrých aertexových košilích, šedivých kraťasech, teniskách, jedněch bílých, druhých černých – a čekali, co bude.

„No tak přece běž.“

A tak jsme s Jamiem vyšli ven na zahradu, bok po boku, ale nikoli společně, toporně jsme kráčeli po trávníku a kopali do věcí, které se nabízely k nakopnutí, a když jsme se otočili, viděli jsme ty dvě ženy, jak spolu hovoří v obýváku, jejich obličeje rozdělené mřížovím oken: jedna s vlasy barvy myší šedi, druhá bezchybná blondýna. Říkal jsem si, jestli by jim šlo takhle na dálku odezírat ze rtů, z úzkých a pevných rtů mé matky a z precizně tvarovaných a červenou rtěnkou namalovaných rtů Caroline. *Rty*. To slovo probouzelo moji představivost.

„Můj otec žije s jinou rodinou,“ oznámil jsem. Myslím, že jsem cítil potřebu to vysvětlit. „Proto tady není.“

Jamie tuhle informaci chvíli zpracovával a pak se vytasil se svým trumfem. „Můj už nežije,“ řekl vítězně.

„Nežije?“

„Jo. Umřel v horách.“

„Na hory se můžeme podívat támhle z toho kopce.“

„Tohle nejsou *opravdické* hory. To jsou jen *velšské* hory. Můj táta umřel v Himálajích.“ *Hi-má-la-je* vyslovil s pečlivým důrazem na každou slabiku. „Na Kančendženze.“

O Kančendženze jsem v životě neslyšel. „Jak se to stalo?“

„Sněhová bouře. Umrznul tam.“

Chvíli jsem o tom přemýšlel. Umrznutí byla heroická smrt, tak zemřel Robert Scott a jeho druhové. „Jaké to je, mít mrtvého tátu?“

Odpověď si chvíli rozmýšlel. „Ujde to,“ řekl nakonec.

Po tomhle prvním setkání se Matthewsonovi, matka se synem, ubytovali v hotelu. Zůstali na pár týdnů během letních prázdnin, zatímco jejich dům procházel rekonstrukcí. Bydleli ve třech pokojích v prvním patře – „*Tři* pokoje, věřil bys tomu?“ vykřikovala moje matka – a já měl poprvé v životě kamaráda. Navzdory věkovému rozdílu jsme si byli v mnohém blízcí: byli jsme oba Angličané v neznámém velšském prostředí, spojovala nás absence otců, oba jsme byli jedináčci a oba dva jsme se živě zajímali o svět kolem nás. Tyhle důležité podobnosti a z nich pramenící dostředivé síly nás směřovaly stále blíž k sobě, přes barikádu roků, které nás od sebe dělily.

Jamieho jsem zbožňoval, řekl bych, s tou psí oddaností, kterou chlapec může pocítit k někomu o málo staršímu – mnohem silnější, než jakou bych pocítoval vůči dospělému. V těch několika společně strávených týdnech jsem okolo něj neustále kroužil jako ministrant. Na nedaleké smetišti jsme chodili kopat do plechovek. S ostatními dětmi, které tu byly na prázdn-

ninách, jsme měli napjaté vztahy – podbarvené komplikovanou směsicí nenucenosti a podezřívání – vztahy, v nichž Jamieho vyšší věk a průbojnost vždycky převážily. Skamarádili jsme se se samotářskou dívkou jménem Bethan, která bydlela v místním činžáku. Pozorovali jsme kondenzační stopy letadel vysoko na nebi a debatovali o tom, jestli to jsou ruská špionážní letadla chystající se uchvátit náš kapitalistický svět. Možná jsme na noční hvězdnaté obloze občas zahlédli odlesky družic, ruských sputniků mapujících naši část Země. S Jamiem jsme tu a tam zajeli do města. Následoval jsem ho po nábřeží, podél laviček se zamračenými turisty, mezi lidmi s manchesterským a liverpoolským přízvukem. Chodil rychleji než já; pořád jsem se musel snažit, abych s ním držel krok. Jednou jsme narazili na podloubí s podivnými hracími automaty. Jamie do jednoho z nich vhodil pár pencí a pak ustoupil, abych se mohl dvěma průzory podívat dovnitř. Zhlédl jsem neostrý obrázek nahých ženských prsou a krajkovou spodničku. Svým způsobem mě takhle vzdělával.

Jednoho dne jsme pozorovali lidi a představovali si, že jsou to cizí špióni, pronásledovali jsme několik náhodně vybraných osob, sledovali jsme napomádované podomního obchodníka, jak zvoní u dveří domů a snaží se hospodynkám prodat nejrůznější kartáče. „Zmizte, parchanti zatracený!“ zařval na nás, když si všiml, že ho sledujeme. „Řeknu to na vás rodičům!“

Celý den jsem žil ve strachu, že by opravdu mohl být schopen zjistit naše jména a adresy a najít naše rodiče jen díky tomu, že nás jednou na chvíli spatřil. Ale Jamie se tomu vysmál. „Ten tak akorát vošukává nadržený hospodyňky,“ řekl. A zamyšleně dodal: „Možná pak dostanou kartáč zadarmo.“

Slovo *šukat* v sobě mělo zvláštní sílu, jako by to bylo vstupní heslo do neznámého dospělého světa. Jednou

Jamie přinesl knížku Milenec lady Chatterleyové vydanou v nakladatelství Penguin, která nedávno povstala z popela cenzury jako bájný Fénix, a spolu jsme jí listovali v touze najít nejrůznější odvozeniny slova *šukat*. Našli jsme ho na šestadvaceti místech. Počítali jsme pečlivě. Řekl mi, že kniha patří jeho matce. Má matka by docela jistě něco takového nikdy nečetla, každopádně by si takovou knihu nikdy nekoupila; a ani za milion let by nevyslovila to slovo. Skutečnost, že Jamieho matka tu knihu vlastnila, četla ji a v duchu si při její četbě pohrávala s těmi slovy, z ní v mých očích dělala nebezpečnou a podvratnou osobu. Pozoroval jsem ji soustředěným pohledem špióna, obhlížel křivky jejích lýtek, záhyby šíje a ušních lalůček, jemnou prohlubeň na úpatí krku a třeskutě přitažlivou úžlabinu mezi napůl zakrytými prsy.

„Viděl jsem svoji matku,“ řekl mi. „Nahou.“

„Kecáš.“

„To si piš, že jsem ji viděl. Jí je to jedno. Když je to v rodině.“

Představoval jsem si, jaké to je, vidět jeho matku úplně nahou. Moje matka byla úzkostlivě prudérní. Nedovedl jsem si představit, jak mi nastavuje bradavku, aby mě nakojila, nemluvě o jejích roztažených nohou, když jsem se z ní dostával na svět. A přitom Jamieho matka dovolila, aby ji viděl nahou.

„A jak *vypadá*?“

Pokrčil rameny. „Jako každá jiná ženská. Kozy. Chlupy.“

„Chlupy?“

„No tam dole.“

„Tys to *viděl*?“

„Jasně.“

Chlupy se zdály nepravděpodobné. Srovnávací materiál, který jsem měl k dispozici (mnoho ho nebylo), na-